

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР

Біздің негізгі білуіміз керек...

- Халықаралық экономикалық қатынастардың негізгі түрлері (ХЭҚ)
- Ақша конвертациясы
- Сыртқы сауда айналымы мен сыртқы сауда балансы

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ НЕГІЗГІ ТҮРЛЕРІ

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ НЕГІЗГІ ТҮРЛЕРІ

СЫРТҚЫ САУДА

КАПИТАЛДЫ ШЫҒАРУ

**ҒЫЛЫМИ-ТЕХНИКАЛЫҚ
БАЙЛАНЫС**

**ОРНЫНА КЕЛТІРУ
ЖҰМЫСТАРЫ**

**НЕСИЕ-ҚАРЖЫ
ҚАТЫНАСТАРЫ**

ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАЛАРЫ

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМ

СЫРТҚЫ САУДА

- Өте ерте пайда болған...
- Гүлдену кезеңі капиталистік жүйеге, әсіресе машина индустриясы кезеңіне сәйкес .
- Мемлекеттер арасындағы байланыстың маңызды түрі

КАПИТАЛДЫ СЫРТҚА ШЫҒАРУ

- Негізі капиталдың бір елден екінші елге ауысуы: капиталдың бастапқы шығу елінен басқа елден пайда табу не саяси мақсатта ауысады.
- Бұл бөлімде негізгі басқарушылық қызметке ірі халықаралық банктер, аймақтық ұлттық компаниялар және Халықаралық Валюталық Қор ие болады.
- Капиталды шығаратын ірі елдер— АҚШ, Германия и Жапония.

ҒЫЛЫМИ- ТЕХНИКАЛЫҚ БІРЛЕСУ

- ГТР шарты жаңа техникалық жетістіктерді енгізу, табиғат ресурстарын үнемді пайдалану және т.б.
- Саудадағы негізгі орын ғылыми- техникалық ақпараттармен алмасу (патенттер мен лицензиялар).

ОРНЫНА КЕЛТІРУ ЖҰМЫСТАРЫ

- Мемлекеттің соңғы жылдардағы жасаған маңызды экономикалық байланыстары.
- Шетелдік фирмалар бір мемлекетке несие береді, берілген несие негізінде ірі немесе орташа, кіші кәсіпорын бой көтереді .
- Кәсіпорын өз жұмысын бастағаннан кейін алған несиені дайын өнім арқылы өтейді.

НЕСИЕ – ҚАРЖЫ ҚАТЫНАСТАРЫ

- Несие мен займ беру арқылы және тура инвестиция негізінде ірі кәсіпорындар мен қызмет көрсету салаларының салынуы.
- Қазіргі таңда жалпы дүние жүзі бойынша тура инвестиция көлемі 3 трлн. \$ асады.

ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАЛАРЫ

- Шетелдік жүк кемелерін өз порттарында қабылдау.
- Теңіз жүк кемелерінен түсетін салық (фрахт).
- Шетелдік жүк кемелерін өз порттарында қабылдайтын, жүктерді басқа елдерге өткізуде қызмет көрсетін елдерді «теңіз тасымалдаушылар» деп атайды.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМ

- Соңғы жылдары туризм кең қанат жайып келеді.
- Халықаралық туризм елдер үшін ең жоғары кіріс әкелетін негізгі қатынастардың бөлігі, жылдық кіріс мөлшері: 500 млрд. \$

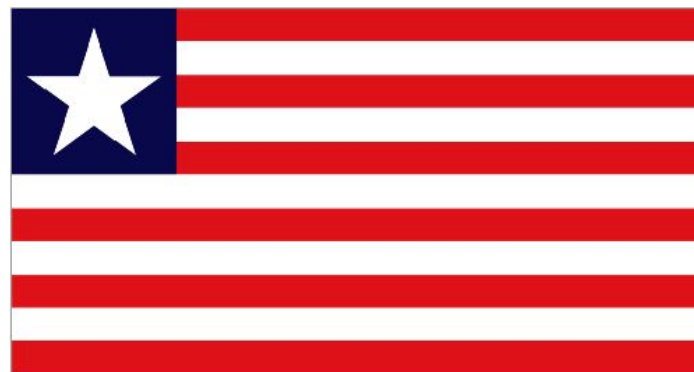
ХЭҚ түрін анықтаңыздар

- Жаңа халықаралық қаржы орталығы бірнеше ОПЕК елдерінің базасында орналасқан. Мұнайдан түсетін негізгі кіріс Парсы шығанағы елдерінен Батыс Европа, АҚШ, Азия елдері, Африка және Латын Америкасына қарай жылжиды.
- **КАПИТАЛДЫ СЫРТҚА ШЫҒАРУ**

ХЭҚ түрін анықтаңыздар

- Либерия зат тасымалы бойынша су арқылы да, құрлық арқылы да бірінші орында.
- 1600 жуық елдердің жүк кемелері осы елдің туымен әйгілі.
- Туды пайдалану кезінде төленетін салықтың біршама бөлігі Либерия қазынасын толтырады.
- **ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ**

ХЭҚ түрін анықтаңыздар

- Нидерланд – дүние жүзі бойынша ең ірі гүл өсіретін мемлекет
- Алсмер қаласында ауданы 30 футбол алаңына тең келетін, жылына 1 млрд роза гүлін сатуға арналған аукцион орналасқан.
- Нидерландтан гүл 140 мемлекетке сатылады.
- **СЫРТҚЫ САУДА**

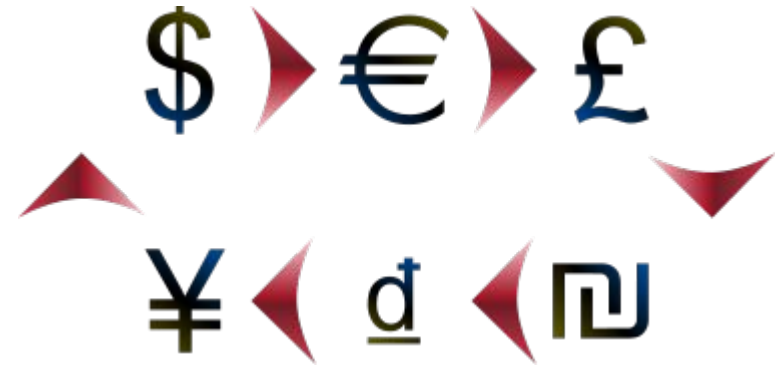

КОНВЕРТАЦИЯЛАНҒАН

АҚША

- ВЭҚ (валюталық экономикалық қатынастар)
- **КОНВЕРТАЦИЯЛЫҚ АҚША** – өз елінің ақшасын басқа елдің валютасына ауыстыру және керісінше, белгілі бір өлшеммен байланыстыру.
- Өзара валюта айырмасы кезінде белгіленетін ақша мөлшері **АЙЫРБАС** немесе **ВАЛЮТАЛЫҚ БАҒА** деп аталады

КОНВЕРТАЦИЯЛАНҒАН АҚША

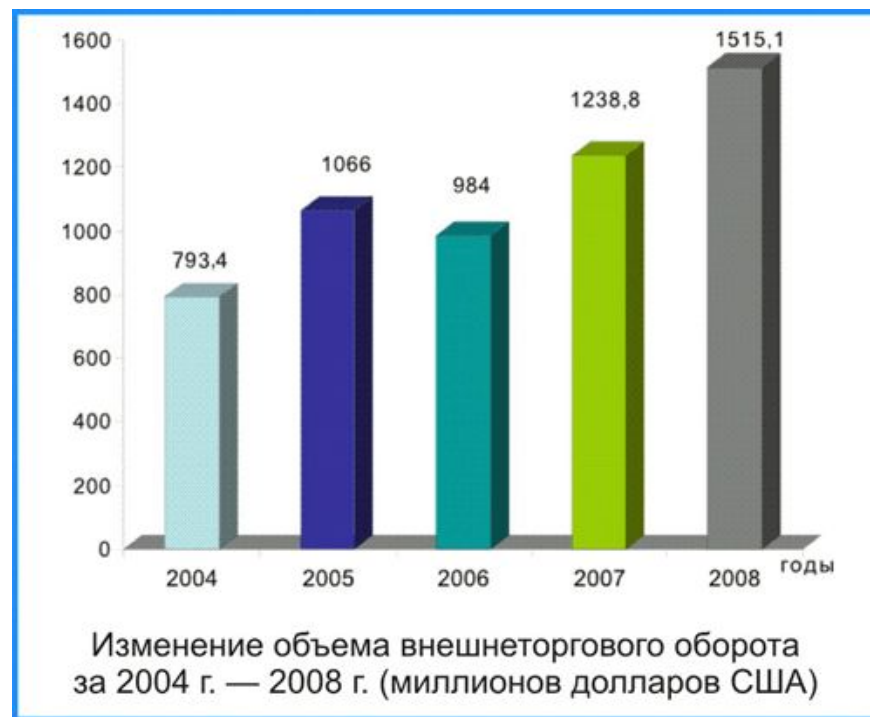
- Сыртқы саудада валюта бағасының айырбас кезінде өсуін **РЕВАЛЬВАЦИЯ** деп атайды.
- Сыртқы саудада валюта бағасының айырбас кезінде бағасының төмен болуы **ДЕВАЛЬВАЦИЯ** деп аталады.

СЫРТҚЫ САУДА АЙНАЛЫМЫ

- Дүние жүзінің көптеген елдері үшін сыртқы сауда айналымы – ХЭҚ негізі .
- Оның негізгі көлемі **СЫРТҚЫ САУДА АЙНАЛЫМЫ**, экспорт пен импорттың қатынасына тәуелді .
- Негізгі көрсеткіш сыртқы саудаға қатысатын елдердің саны арқылы көрсетіледі

СЫРТҚЫ САУДА ТЕНДЕСТІГІ

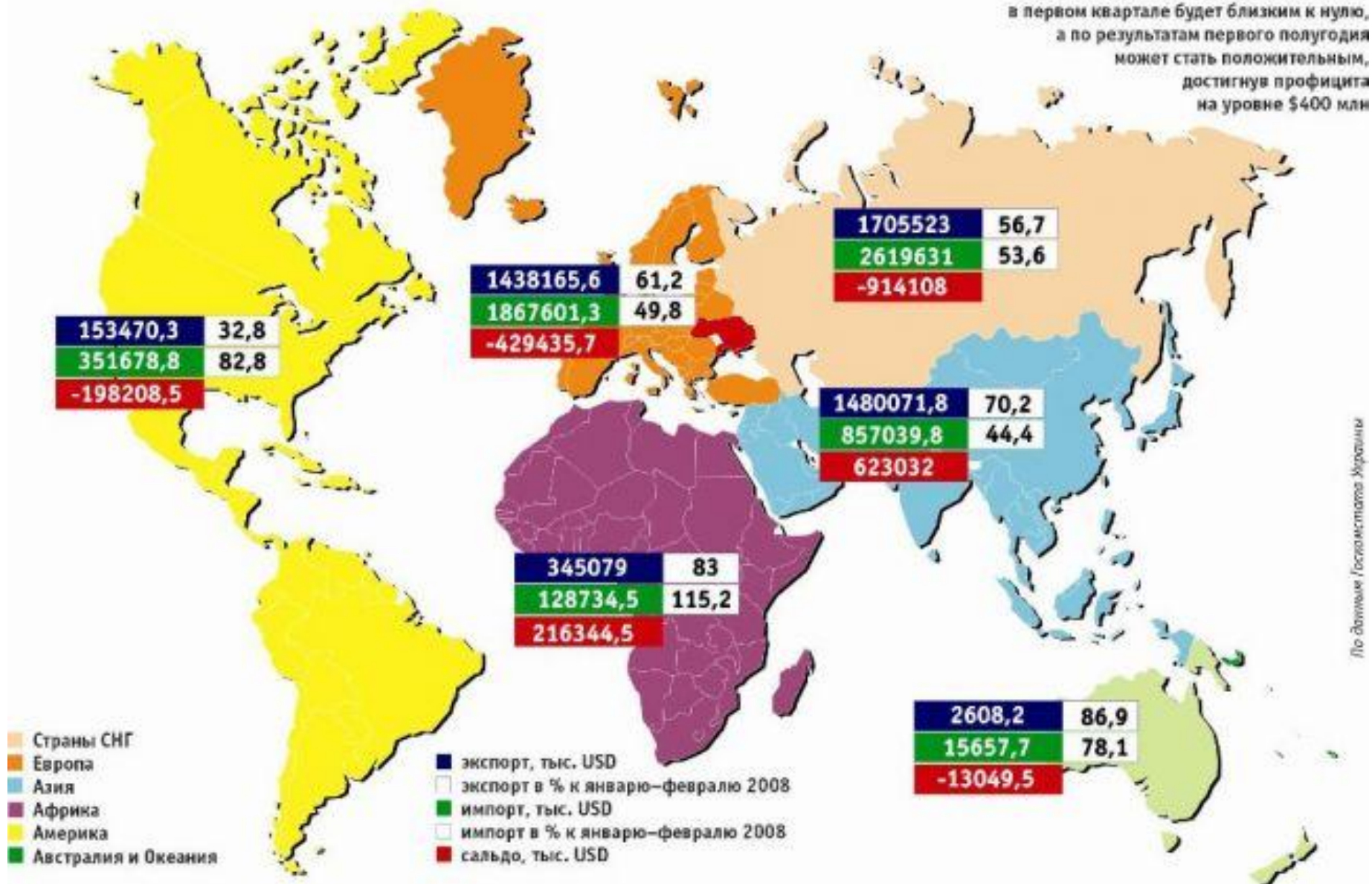
- **СЫРТҚЫ САУДА ТЕНДЕСТІГІ** жеке елдердегі бір уақыттағы экспорт пен импорттың мөлшері
- **САЛЬДО** жеке елдердегі бір уақыттағы экспорт пен импорттың мөлшерінің айырмасы
- Егер экспорт импорттан көп болса, – онда сальдо қанағаттанарлық, егер аз болса – қанағаттандырғысыз.

**Қытайдағы сауда сальдосы.
DONGGUAN TODAY құжаттары
негізінде
12.05.2012**

СЭУІР АЙЫНДАҒЫ КӨРСЕТКІШ 2012 ЖЫЛ

По мнению экспертов, торговый баланс в первом квартале будет близким к нулю, а по результатам первого полугодия может стать положительным, достигнув профицита на уровне \$400 млн

- Страны СНГ
- Европа
- Азия
- Африка
- Америка
- Австралия и Океания

- экспорт, тыс. USD
- экспорт в % к январю–февралю 2008
- импорт, тыс. USD
- импорт в % к январю–февралю 2008
- сальдо, тыс. USD

АҚПАРАТ КӨЗДЕРІ

- 10-11- СЫНЫП ОҚУЛЫҚТАРЫ.
- <http://podrobnosti.ua/economy/2007/09/05/453733.html>
- <http://cofemax.emax.ru/economy/photos/photo369.html>
- http://econsv.ru/ekonomika_svyazi_kursovaya/R50XPEQO3NE.php
- <http://ecofinans.com.ua/index.php?nma=onas&fla=tema&id=2>
- http://talks.guns.ru/forum_light_message/236/597453.html
- http://www.segodnya.ua/img/ui/_620bf4d792bcf6d67e36e2946c7ca385.jpg
- <http://www.booksite.ru/fulltext/kom/ple/xle/snoi/33.htm>
- http://www.krasrab.net/index.php?option=com_content&task=view&id=1559&Itemid=120
- <http://www.atolltrade.ru/?pg=boatsea&cur=1&id=15>
- <http://newsfact.ru/index.php?mod=article&cat=turizm&article=1291>
- <http://www.mallex.info/economy/Indonezija-mozhet-vernutsja-v-OPEK/>

АҚПАРАТ КӨЗДЕРІ

- <http://geo2000.nm.ru/data/afrika/liberia.htm>
- http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%82%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81
- http://supple.image.newsru.com/images/big/92_78_927866_1190264835.jpg
- <http://agia.ru/GetImage.ashx?id=95920>
- http://www.novosti-odessa.com/images/news/news_1627_2010_02_09_1_10_06_m.gif
- <http://webid-studio.livejournal.com/482761.html>
- <http://img.beta.rian.ru/images/16385/20/163852009.jpg>
- <http://www.econom.brk.ru/bank/shemi/2%20big.gif>